

DU DANSKE LAND – OG VAND

● Tårs Fiskeri- og lystbådehavn

● Hestehoved Lystbådehavn

● Langø Lystbådehavn

NAKSKOV FJORD DANMARKS ØRIGESTE FJORD

DANMARKS ØRIGESTE FJORD

Tekst og tilrettelæggelse: Frank Flemming Pedersen, FFP Kommunikation

Danske Tursejlere siger tak for lån af foto til
Frank Flemming Pedersen og Naturpark Nakskov Fjord, Visit Lolland-Falster, VisitDenmark

Vi befinder os i den sydøstlige del af Danmark, hvor fladland og fladvand er dominerende træk i landskabet. Vi er ved Nakskov Fjord og dermed også ved Lollands fede, flade landbrugsjord, som sukkerroen og andre afgrøder har nydt så godt af. Netop sukkerroen har været en slags signatur for området, og den har da også bragt velstand til nogle og arbejde til mange på disse kanter.

Her ved Nakskov Fjord på det vestlige Lolland går livet sin egen vante og stille gang. Her er smukt, hvilket mange turister har fundet ud af, og af samme grund er der pænt fyldt op på campingpladser og – ikke mindst – i lystbådehavnene i og langs fjorden.

Der lavvandet i fjorden – mange steder med dybder under 2 meter. Men der er dybere i sejlrenderne, hvor den ældste rende, kaldet Det Gamle Løb, er formet af en smeltevandsflod fra sidste istid. Hvis sejlturen på fjorden foregår ad denne rende, så passerer man tæt forbi fjordens store øer.

Og vi er i et lille ørigt område, for faktisk er Nakskov Fjord Danmarks mest ørige fjord. 10 store og 4 små øer kan man tælle, samt en 7,5 km lang krum odde, som hedder Albuen, alleryderst. Rundt om fjorden er flere arealer inddæmmede, som følge af en stormflod i 1872. Især fjordens sydlige del er præget af inddæmning. For denne del af fjorden lå for 140 år siden under vand. Stubbeland, Mellemland, Færgeland, Stensø, Store og Lil-

le Vejlø, Bondeholm, Bogø, Ydø og Langø var øer indtil den store inddæmning i årene efter stormflodskatastrofen i 1872.

Alle disse øer giver ly og læ og føde til et rigt og meget varieret fugleliv. Gæs og svaner optræder i tusindtals flokke, som om dagen søger mod markerne for at fouragere og om aftenen trækker mod et mere sikkert opholdssted på vandet.

Vi skal ikke se alle øerne på denne tur. Men vi vil forsøge at leve os lidt ind i den pragtfulde og unikke natur og historie, som Nakskov byder på. Vi følger alle sikkerhedsforskrifter. Vi er som altid udstyret med sund fornuft, opdaterede søkort og instrumenter, så vi er rustet til sejladsen i den ørige Nakskov Fjord. ■

DANMARKS ØRIGESTE FJORD

V emodigt forlader vi Langeland for at sætte kursen mod Nakskov. Vi har haft et dejligt ophold i Spodsbjerg Turistbådehavn, som den lille hyggelige havn på østsiden af øen hedder. Vi har daset, kigget på færgen, der på blot 45 minutter fragter folk og biler til Tårs på Lolland. Der er altid noget at kigge på i en sådan havn. Og så har vi prøvet lykken og heldet sammen med en masse andre lystfiskere, for netop her findes noget at Danmarks bedste lystfiskerfarvand.

Men nu er vi på vej østover i skønt sejlvej, og vi ser frem til turen gennem den ørige Nakskov Fjord, som tilbyder flere havnemuligheder – blandt andet Hestehoved Lystbådehavn, som ligger naturskønt og i gåafstand til Nakskov. Men vores plan er at søge ind i selve Nakskov dels for at komme tæt på en storby og provianteringsmulighederne for vi har været længe undervejs og er

ved at være læns for livsfornødenheder. Og dels for at tillade os selv den luksus at lade andre sejle os rundt i fjordens skærgård. Men mere om dette senere.

NAKSKOV HAVN MIDT I KØBSTADEN

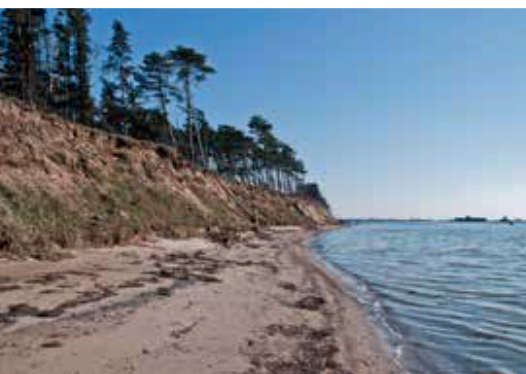
Vi nærmer os den 3 km lange Enehøje, der ligger lige her ved indsejlingen til fjorden. På det højeste sted rager øen 16 meter op i luften og er således et markant fixpunkt i det ellers flade lollandske landskab. Med sin placering ud mod Langelandsbæltet beskytter Enehøje fjordens øvrige øer mod bølgerne.

Mod syd ser vi ind på den 6 km lange krumodde, kaldet Albuen, som er et yndet sted for masser af fugle. Ellers er Albuen et øde og lidt barskt sted, særligt når blæsten tager til, for her er kun ganske få træer og buske til at yde læ. Sin tilsyneladende ugæstfrihed til trods så har Albuen i 1400 og 1500-tallet haft en sildemarkedsplads med kongelig fo-

ged, kapel og kirkegård. Her boede fiskere og "gællekoner" i rækkehuse med lave jordvægge. Albuen var desuden en vigtig vinterhavn for flådens skibe og deres besætninger.

Vi er nu kommet ind i fjorden, og der venter os henved 7 km's sejlads gennem "Den danske skærgård", som fjorden kaldes, fordi den er den mest ørige i Danmark. Mange sejlere har ladet ankeret gå på et passende sted og lader freden skylde hen over båden. Navigationen i fjorden kalder selvfølgelig på opmærksomhed, men der er rigelig med lejlighed til at betragte den fine udsigt til fiskerhuse, badestrande og prægtige villaer.

Vi passerer Hestehoved om bagbord. Lystbådehavnen her er yndet, og beliggenheden er da også i top. Men vi sejler det sidste stykke ind i hjertet af Nakskov tæt på butikker, tilbud og spisestedernes udbud. Byen har stærke maritime rødder med blandt andet skibsbyggeri gennem flere århundreder.

HISTORIENS VINGESUS MÆRKES

De maritime traditioner er til at få øje på i den lille købstad. Allerede mens vi nærmer os hjertet i byen, sejler vi forbi industriarealer, som tydelig indikerer det maritime tilhørsforhold. Nakskov skibsværft eksisterer ikke mere, men var i en årrække et af lokomotiverne for industri og beskæftigelse i området. Værftet blev grundlagt i 1916 af Østasiatisk Kompagni, hvis stifter H.N. Andersen var født i Nakskov. Det fungerede frem til 1987. DSB lod mange af sine færger bygge på Nakskov Skibsværft. Værftet beskæftigede ved sit 50 års-jubilæum i 1966 2.200 ansatte, og det var således i 1960'erne og frem til starten af 1970'erne den største arbejdsplads på Lolland-Falster.

Nakskov Skibs- og Søfartsmuseum fortæller noget af denne historie. Museet beskæftiger sig med skibe, søfart og skibsbygning med udgangspunkt i lokalområdet samt arbejdsforholdene for personer beskæftiget inden for søfart. Udstillingerne omfatter modeller,

klædedragter, værktøjer, instrumenter, kuriositeter, billeder, arkivalier m.m.

IKONISKE SKIBE

M/S Jutlandia var bestilt af og bygget for ØK på Nakskov Skibsværft i 1934 som et kombineret passager- og fragtskib. Hun havde en dramatisk tid, hvor hun under 2. verdenskrig blev lagt op ved Slotø og klarede sig gennem et allieret luftangreb i maj 1945 med nogle kuglehuller og en mindre brand i et lastrum. Jutlandia trådte rigtigt i karakter under Korea-krigen, hvor Danmark tilbød at stille et hospitalsskib til rådighed for FN.

Valget faldt på ØK's motorskib "Jutlandia", som gennemgik en hurtig ombygning. I januar 1951 afsejlede det fra København under tre flag - Dannebrog, Røde Kors og FN's - med en skibsbesætning på 97 mand, hvoraf de fleste var ØK-medarbejdere, og et hospitalspersonale på 91 læger, specialister og sygeplejersker. Men også Skoleskibet Danmark er bygget på Nakskov Skibsværft. I 1931 forlod det værftet - en pragtfuld

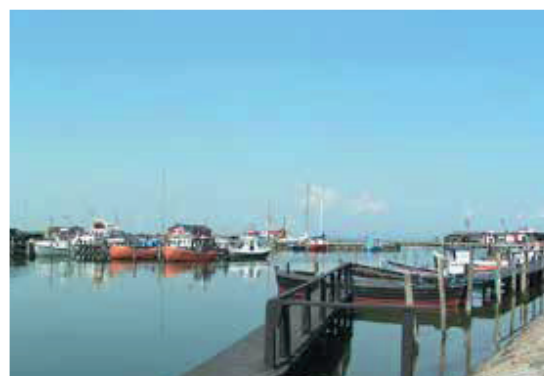
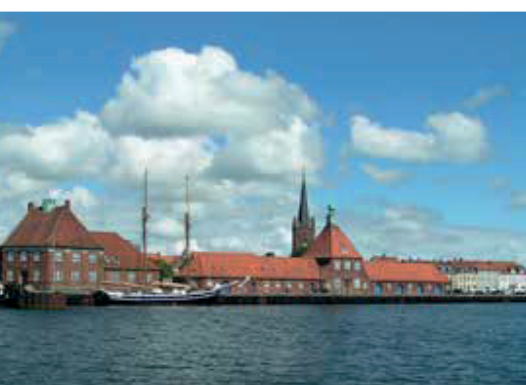
fuldrigget tremaster, udstyret med hjælpe-maskineri.

DANMARKS SUKKERMUSEUM

"Det hvide guld" har spillet en meget store rolle på Lolland. Den gode landbrugsjord, flittige bønder og driftige industrifolk har i mere end et århundrede forvandlet sukkerroer til et livsgrundlag for området. Hvert år fremstilles der stadig tusindvis tons sukker på Danmarks største sukkerfabrik i Nakskov. Historien om sukkerroens vej fra mark til forbruger kan man få på Danmarks Sukkermuseum i Nakskov. Museets godt 200 kvadratmeter rummer effekter såsom markens redskaber, genstande, film og fotos fra Danmarks tidligere i alt 9 fabrikker, der har haft del i sukkerindustriens historie gennem mere end 140 år.

TRYK PÅ GAMMELDAGS FACON

Vi vil gerne have et kig tilbage i tiden, hvor internet og sociale medier ikke var opfundet, og hvor nyhedsformidling foregik på industriel facon, så derfor er vi taget på Det

gamle Trykkeri – et museum, som blandt andet skildrer avisfremstilling ”old school”. I 1930’erne blev tre aviser trykt i Nakskov: Socialen, Tidende og Vestlolland kaldet Folkebladet. Så der er historie nok at fortælle. Museet er oprettet i 1995 af typografer fra dagbladet NY DAG samt efterlønsmodtagere og pensionister, og de har skabt et interessant arbejdende museum, hvor man kan opleve tidligere tiders måder at fremstille tryksager på.

INDE I BYEN

Havnen er placeret centralt, og der er ikke langt til herlighederne. Nakskov er Lollands største by og købstad med godt 12.700 indbyggere. Byen har et stort udvalg af butikker og spisesteder, så man har noget at gå efter som gæst. Nakskov har formået at bevare en del af sin historiske bymidte med gamle bindingsværkshuse, pakhuse og købmandsgårde samt flere små gader og stræder. Sine steder føler man sig hensat til en middelalderagtig stemning. Særlig interessant er den store kirke, Sankt Nikolai Kirke, fra

1200-tallet, den gamle kornlade Dronningens Pakhus fra år 1600, købmandsgården Theisens Gård fra 1786 og Det Gamle Apotek, der er opført i 1645, og som nu huser byens Turistbureau.

Ø-HOP

Vi får snildt klaret provianteringen, da butikkerne ligger nemt og bekvemt tæt ved havnen. Og med skibet godt fyldt op med fornødenheder kan vi i princippet læne os tilbage og slappe af. Men oplevelserne trækker voldsomt i os. Vi er jo i Danmarks skærgård, så hvad er mere oplagt end at tage på udflugt i farvandet og se nærmere på øerne.

Igen er der tænkt på at gøre det nemt for byens gæster at gøre tanke til handling. Postbåden, som sejler ud fra Havnegade, er næsten vores nabo, og en tur med dette lille fine skib kan bringe os rundt i det lille ørige farvand. Postbåden er en institution på egnen, for den sejler post og varer ud til beboerne på øerne. Postbådens rute afhænger helt af dagens ærinder og er derfor aldrig

den samme. Et ligger dog fast: det daglige ca. 1 times stop ved Albuen.

Der er forskellige ture at vælge mellem. Blandt andet en tur, hvor en naturvejleder fortæller om den natur, vi passerer og lidt om historien på Nakskov Fjord. Og så er der landgang på Enehøje og Albuen. En anden tur går til Slotø med ruinen af Engelsborg. Slotø blev købt af kong Hans af Danmark i begyndelsen af 1500-tallet for at etablere et skibsværft til opbygning af en stor dansk flådestyrke.

Vi vælger en tur, hvor vi får set så mange øer, som det nu kan lade sig gøre på denne dag. Og så glæder vi os til at høre skipper fortælle om øernes historie.

SLOTØ

Faktisk hed øen Æbelø, men da Kong Hans i 1508 anlagde fæstningsværket Engelsborg, skiftede navnet. Kong Hans etablerede også et skibsværft, hvor de vestlollandske esgeskove let kunne forsyne

værftet med tømmer til bygning af orlogsskibe. Også i Christian den 4.'s tid var der skibsbygning på Slotø. Man mener, at svenskerne i 1659 brændte bebyggelsen af. Da Slotø blev forladt, blev sten fra ruinen brugt til reparation af Nykøbing Slot. Bønderne i området fik tilladelse til at hente sten til deres egne byggeprojekter.

På grund af sejløbet store dybde ved Slotø, blev tyske fragtskibe opankret ved øen i slutningen af 2. verdenskrig. Den 3. maj 1945 lå tre ØK-fragtskibe Java, Falstria og Jutlandia opankret i sejløbet ud for øen, da ni allierede jagerfly angreb og bombede dem. Java sank, men de to andre led kun mindre skader.

VEJLØ

Vejlø er blot 36 ha og den største privatejede ø i Nakskov Fjord. Her drives stadig et landbrug som for 50 år. Øen er præget af de mange levende hegn og frugtplantager. Fuglene dominerer øen, og landbruget dyrkes meget nænsomt. Der er ikke

ræve på Vejlø, hvilket fuglene selvfølgelig også har det godt med. Den nordlige del af Vejlø har nogle meget fine strande, der er yngleplads for hundredvis af vandfugle. Fra et lille dige syd for strandene kan man på god afstand iagttage mange af fuglene.

ENEHØJE

Enehøje, der er på lige godt 100 ha, ligger som en lang bølgebryder her på kanten af Langelandsbæltet, hvilket de bagvedliggende øer nyder god beskyttelse af. Man skal unde sig selv en vandretur på denne dejlige ø, for naturen er skøn og meget varieret med tangrørskove med bugter og vige, stejle skrænter og bløde bakker. Der har været landbrug på øen, men arealerne er nu udlagt til brak, og der arbejdes på at skabe et landskab med karakter af overdrev.

ALBUEN

Yderst i fjorden ligger den smalle 7,5 km lange krumodde Albuen. Her vokser kun

få træer og buske til at give læ, så det kan være lidt af en barsk oplevelse at besøge stedet, når vinden tager til. Fra omkring 1530 har Albuen været et fiskerleje med beboelse. Af de tilbageværende bygninger er det ældste, bevarede hus Lodshuset fra 1873, og som er istandsat og indrettet, så det ser ud som i 1930. Bygningen anvendes af Naturvejledningen på Nakskov Fjord som et kombineret museum og naturcenter. Der findes fortsat et fyrtårn, men den tidligere lodsstation er nu nedlagt.

Tilbage i Nakskov efter en begivenhedsrig tur er det tid at samle indtrykkene og fordøje dem, inden turen går videre. I Nakskov Fjord er der mulighed for mange varierede oplevelser for både voksne og børn. Naturen er skøn, og der er meget af den. Men byen og områdets historie er også værd at bruge lidt tid på. Desværre fik vi ikke set det hele denne gang. Ej heller det meste. Måske ikke engang det væsentligste. Men så må vi jo tilbage. ■